

Underlag till budget 2025 och långtidsplan 2026-2029

Socialnämnden

**VARBERGS
KOMMUN**

Underlag till budget 2025 och långtidsplan 2026–2029

I

UNDERLAG TILL BUDGET 2025 OCH LÅNGTIDSPLAN 2026–2029	1
NÄMNDENS PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	2
NULÄGE I VERKSAMHETEN	2
UTBLICK	3
NÄMNDENS UPPDRAG OCH EKONOMISKA RAM	9
NÄMNDENS MÅL	11
ANALYS AV NÄMNDENS VERKSAMHETSMÄSSIGA OCH EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	15
INVESTERINGSPLAN FÖR NÄMNDEN	21
FÖRÄNDRING AV TAXOR OCH AVGIFTER 2025	24

Nämndens planeringsförutsättningar

Nuläge i verksamheten

Socialnämndens verksamheter har fortsatt generellt goda resultat i olika brukarundersökningar. Resultaten från den årliga enkäten ”Vad tycker de äldre om äldreomsorgen” ligger över riksgenomsnittet men trenden är något sjunkande vilket är samma utveckling som ses i riket. I undersökningen ”Hemtjänstindex” som SPF Seniorerna ligger bakom är hemtjänsten i Varberg på sjätte plats i landet. Även inom funktionshinderverksamheten är resultaten i nivå med riket. Resultaten inom individ- och familjeomsorgen är fortsatt på en god nivå trots att det skett en försämring sedan förra årets mycket goda resultat.

Tillfälliga statsbidrag på totalt 60 mnkr bidrar till att socialnämnden 2024 har en prognos på ekonomi i balans. Undantaget dessa tillfälliga medel har således nämnden en fortsatt stor ekonomisk utmaning. Anledningen till det ansträngda ekonomiska läget är bland annat personal- och kompetensförsörjningen samt den fortsatta utvecklingen med att allt fler har större och mer komplexa behov.

Rekryteringssvårigheterna fortsätter inom nämndens verksamheter och driver kostnader i form av bland annat inbeordringar och köp av personal via bemanningenheten. Verksamheternas sommarbemanning är fortsatt en stor utmaning även om vidtagna åtgärder som införandet av tre semesterperioder har mildrat problemen. Sjukfrånvaron är kvar på en hög nivå och fortsatt ett av nämndens fokusområden. Svårigheter att behålla befintlig personal leder till en hög personalomsättning som dock ligger på en något lägre nivå jämfört med föregående år.

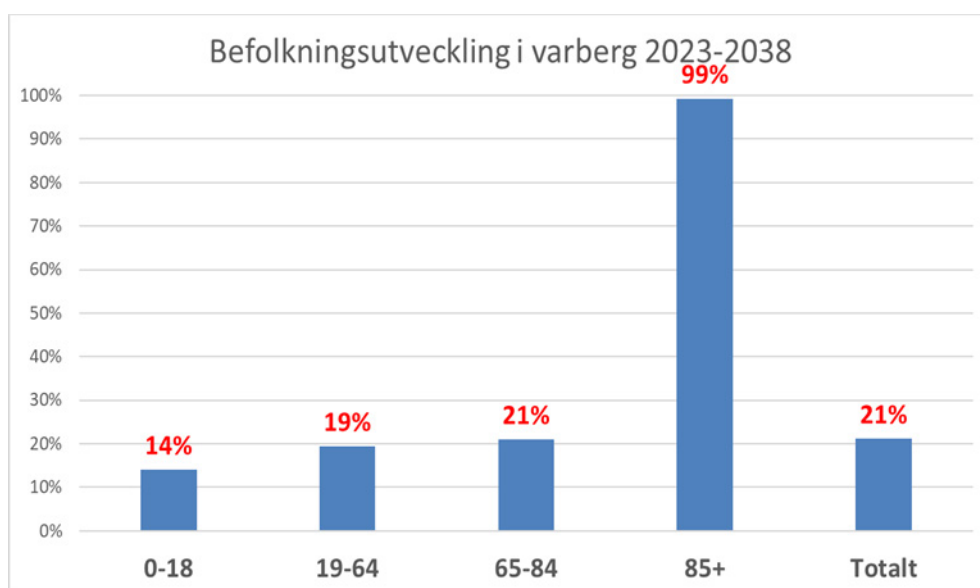
Den sammantagna situationen gällande kompetensförsörjningen medför stora svårigheter att hamna i en hållbar arbetssituation samtidigt som behoven hos våra målgrupper ökar.

Utblick

Övergripande för nämndens verksamheter

Demografi

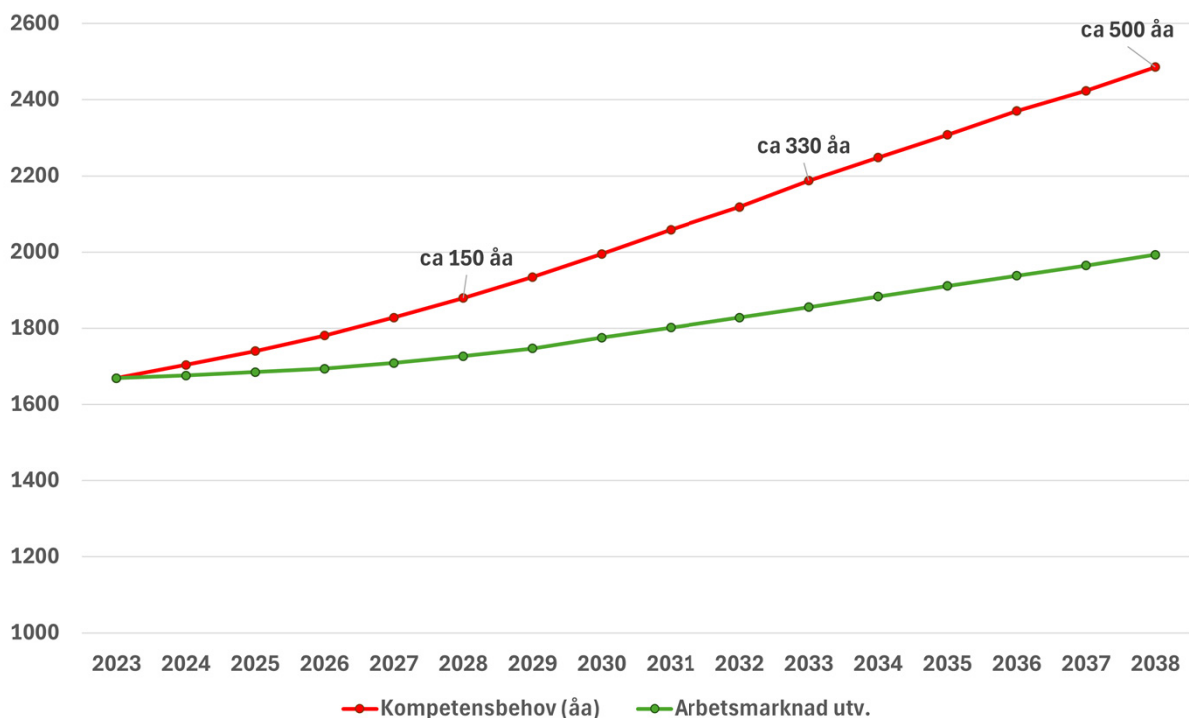
Den nya befolkningsprognosen för Varbergs kommun som togs fram tidigare i år visar på att Varberg fortsätter växa trots rådande lågkonjunktur. Födelsenettet och inflyttningstakten har minskat sedan förra prognosen vilket gör att de lägre åldersgrupperna väntas minska under de närmaste åren innan ökningen väntas ta fart igen. Samtidigt väntas antalet äldre i kommunen fortsatt öka kraftigt, inte bara under planperioden utan under prognosperioden fram till 2039.

Enligt prognosen kommer antalet individer i ålderskategorin 85+ att ha ökat med 25 procent redan inom 5 års tid samtidigt som antalet individer i arbetsför ålder endast ökar med 3 procent. Om 15 år visar prognosen en dubbling av 85+ samtidigt som antalet individer i arbetsför ålder knappt ökat med 20 procent. Utvecklingen kommer att innebära en enorm utmaning för nämndens verksamheter i att tillgodose de kraftigt ökande behoven av framför allt äldreomsorg och hemsjukvård.

Kompetensförsörjning

Det redan ansträngda läget gällande socialnämndens kompetensförsörjning väntas bli en ännu större utmaning framåt. Befolkningsprognosen visar att arbetsmarknaden inte kommer att öka i närheten lika mycket som målgruppernas behov förväntas öka. Denna utveckling är inte unik för Varberg utan för hela Sverige. Fortsatta satsningar på att minska sjukfrånvaro, öka attraktivitet och sträva mot heltid som norm är helt nödvändiga för att möta utvecklingen men kommer ändå inte att räcka till.

Grafen ovan visar det ökade behovet av årsarbetare inom nämndens verksamheter, förutsatt att karaktären på målgruppernas behov inte förändras drastiskt, de kommande 15 åren. Behovet ställs sedan mot den förväntade ökningen av den andel av arbetsmarknaden som arbetar i nämndens verksamheter.

Prognosen visar att om verksamheterna fortsätter med samma arbetssätt som idag så kommer det "saknas" drygt 150 årsarbetare om 5 år, drygt 330 årsarbetare om 10 år och knappt 500 årsarbetare om 15 år. Den absolut största delen av ökningen kommer ske inom äldreomsorgen och hemsjukvården. Samtidigt finns redan nu svårigheter att hitta rätt kompetens för verksamheterna inom funktionsstöd och individ och familj. Trenden med alltmer komplexa behov och fler multisjuka individer ser inte ut att avta inom någon snar framtid.

Lagförändringar

Nämndens verksamheter är till allra största del lagstadgade och lagförändringar kan få stora effekter.

I augusti 2020 presenterades utredningen "Framtidens socialtjänst" som syftar till att skapa förutsättningar för en hållbar socialtjänst (SOU 2020:47). Utredningen föreslår att en ny socialtjänstlag ska ersätta den nuvarande lagen. Tidplan för den nya socialtjänstlagen är att lagen ska börja gälla från den 1 juli 2025. Lagförslaget bygger på fyra viktiga områden som skapar förutsättningar för en hållbar socialtjänst. De fyra områdena är förebyggande och lättillgänglig socialtjänst, övergripande planering, kunskapsbaserad socialtjänst och insatser till enskilda. De fyra områdena bildar en helhet, är beroende av och förutsätter varandra.

Nämnden har erhållit statsbidrag från Socialstyrelsen om 650 tkr och har använt dessa medel till att tillsätta en projektledare med uppdrag att planera, leda och säkerställa införande av de förändringar som ska göras kopplat till omställningen. I dagsläget är det dock fortfarande oklart hur den nya lagen kommer att påverka nämndens verksamheter men då förslagen ofta

innebär en skärpning eller utökning av socialtjänstens ansvarsområden är det sannolikt att denna kommer innebära ett större ansvar och därmed riskera att kräva mer resurser.

EU-rådet har fattat beslut om att förlänga massflyktsdirektivet. Det innebär att de ukrainare som uppfyller vissa villkor kan folkbokföra sig, få personnummer och omfattas av samma rättigheter som andra folkbokförda i kommunen. Det finns också ett lagförslag om att fler av ukrainarna ska kunna folkbokföra sig från och med första september 2024 (det vill säga ytterligare en grupp som inte omfattas av ovanstående regelverk). Totalt finns i nuläget drygt 210 personer från Ukraina (både vuxna och barn) i kommunen och dessa förändringar kommer framför allt ge ökade kostnader inom försörjningsstöd men även i viss mån påverka behovet av hemtjänst.

Krisberedskap och välfärdsbrott

De senaste årens händelser har aktualiserat frågor som rör krisberedskap och anpassningsförmåga hos invånare, näringsliv, kommunorganisation och enskilda medarbetare. Under 2020-talet har setts effekter av pandemi, krig i Europa samt en hotande energikris. Dessa kriser visar vikten av tydlighet vad gäller ansvar, struktur och kommunikation. Ett tydligare samlat säkerhets- och trygghetsarbete krävs för kommunkoncernen i sin helhet.

Att känna till sina risker ger förutsättningar att kunna vara väl förberedd. Socialförvaltningen har under flera år arbetat för att öka riskmedvetenheten i verksamhetsnära frågor. Arbetet behöver fortsätta med inriktning på risker som specifikt rör säkerhets- och trygghetsarbetet. Förvaltningen har ett uppdrag som gör att det tenderar finnas en uppfattning om hur förvaltningen utför sitt arbete och varför, inte minst när det handlar om individärenden. Det förekommer desinformation om socialtjänsten i Sverige idag och förvaltningen måste vara uppmärksam på detta.

I en alltmer osäker och föränderlig omvärld så visar även flera undersökningar på att välfärdsbrottsligheten ökar. Välfärdsbrottslighet är ett hot mot demokratin och därmed allas problem. Kommuner och regioner behöver arbeta aktivt för att stärka det förebyggande arbetet mot välfärdsbrott och säkerställa att det finns en tydlig process för att hantera problem när de upptäcks.

För att säkerställa att kommunerna arbetar med dessa frågor på ett effektivt och kunskapsbaserat sätt regleras ansvaret i lag. Lagen (2023:186) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete innebär att varje kommun ska bedriva ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete och säkerställa organisatoriska förutsättningar för det. Målet är att minska brottsligheten och skapa ökad trygghet. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2023 och en åtgärdsplan måste vara beslutad den 1 juli 2024.

Socialnämnden måste fortsätta att utveckla sitt arbete med att motverka välfärdsbrottslighet samtidigt som den demografiska utvecklingen medför att nämndens resurser blir alltmer knappa, vilket kommer att bli en stor utmaning.

Omställning och digitalisering

De sammantagna utmaningar som socialnämnden står inför, framför allt som en följd av den demografiska utvecklingen, kommer att kräva omställning. Det är tydligt att det inte kommer att finnas tillräckligt med arbetskraft för att kunna tillgodose målgruppernas behov på samma sätt som nämndens verksamheter gör idag. Omställningen innebär därför förändringar både i *hur* verksamheterna arbetar och med *vad*.

För att nämndens verksamheter inte ska stå med stora underskott av personal i framtiden så måste arbetet med kompetensförsörjning, sänkt sjukfrånvaro och hållbara arbetstidsmodeller fortsätta och växlas upp. Det kommer dock inte att räcka utan utbudet och ambitionsnivån måste ses över och stora satsningar måste göras på att investera i förebyggande och digitala arbetssätt.

Förvaltningen har en stor potential i att gå från analoga lösningar till digitala. Det finns flera syften med det, en ökad effektivitet, en ökad säkerhet och en ökad kvalitet. För att upprätthålla välfärden är det avgörande att vi klarar av att bemanna verksamheterna och att vi också använder medarbetarnas kompetens rätt. Vi behöver hitta mer digitala lösningar som påverkar bemanningen positivt, antingen att färre kan göra samma eller flera uppgifter eller att vi med samma bemanning klarar mer arbetsbetungande uppgifter. Där personella resurser kan ersättas av digitala lösningar utan att kvaliteten försämras behöver vi göra det för att frigöra resurser till annat arbete.

Digitaliseringen handlar inte enbart om inre faktorer för att stödja oss i utförandet av uppdraget. Det finns en tydlig förväntan hos våra målgrupper att vi ska möta dem digitalt i våra tjänster. Digitaliseringen förändrar människors beteende. Behoven må vara samma men hur de ska bli tillgodosedda är förändrade. Nämndens målgrupper vill kunna använda teknik, vilket bland annat ställer krav på IT-infrastrukturen. Det krävs ett fortsatt arbete med att bygga ut infrastrukturen för att möjliggöra användandet av digitala tjänster, både för kund och verksamhet. Som exempel märks en ökad efterfrågan hos våra äldre målgrupper och deras anhöriga att det ska gå att koppla upp sig i våra boenden. Det finns även krav på att utveckla verksamheten så att individen samlat kan möta olika kommunala (offentliga) aktörer och här behöver vi som både kommun och förvaltning samarbeta och ta ett gemensamt grepp.

Utmaningar inom området är medarbetarnas digitala kompetens, digitaliseringskompetens, det vill säga kompetens att utveckla verksamheten med hjälp av digitala verktyg, möjlighet till fungerande och tillgänglig support, möjligheten och mottagligheten att arbeta med verksamhetsutveckling i en pressad arbetssituation, tillgången på välfungerande utrustning, främst mobiltelefoner. En stor utmaning är möjligheten att kunna satsa utvecklingsmedel i en pressad ekonomisk situation. Ett kortsiktigt tänk kring de ekonomiska förutsättningarna riskerar att utvecklingen inte sker snabbt nog.

Äldreomsorgen

Den demografiska utvecklingen medför en omfattande ökning av äldre som i sin tur kommer att medföra ett ökat behov av hemtjänsttimmar och platser på särskilda boenden. Det finns en nationell trend som visar på att våra invånare blir allt friskare högre upp i åldrarna och även i Varberg har andelen 65+ med äldreomsorgsinsatser minskat något de senaste åren. Minskningen är dock marginell och det syns även en trend med allt fler äldre med någon typ av psykisk problematik som kräver särskilda lösningar och förändrade kompetenskrav. I dagsläget finns en kö till plats på särskilt boende på mellan 40–60 individer. Lindgårdens särskilda boende återöppnas efter renovering i höst, vilket kommer att minska kön på kortare sikt men det framtida ökande behovet sätter krav på att nya boendelokaler tillgängliggörs i tid.

Kompetensförsörjningen kommer att bli alltmer utmanande framöver inom äldreomsorgen och särskilt inom hemtjänsten finns en nödvändighet av att påskynda digitala tjänster. Införandet av digitala matinköp har genomförts och har inneburit en positiv förändring för kunder och personal. Ytterligare förändringar är dock nödvändiga för att möta kommande behovsökning så som digital hemtjänst för vissa insatser och ett ökat nyttjande av kameror

för tillsyn. En uppdelning av service och omsorgsinsatser inom hemtjänsten har påbörjats i syfte att nyttja personal med omvårdnadskompetens på ett bättre sätt och denna typ av förändringar i arbetssätt är helt nödvändiga för att lösa framtidens äldreomsorg.

Hälso- och sjukvård

Kommunen har sedan 2015, genom en överenskommelse med Region Halland, tagit på sig ansvaret för att tillgodose behovet av hälso- och sjukvård upp till och med sjuksköterskenivå även för personer som bor i ordinärt boende och som inte kan ta sig till vårdcentral för att få sina behov tillgodosedda. Enligt en reviderad överenskommelse (2021) med Region Halland regleras ersättningen till kommunerna men det är tydligt i den nya överenskommelsen som gäller fram till 2028 att de ökade kostnaderna på grund av ökade behov inom den kommunala hemsjukvården ska finansieras av kommunerna.

Dagens möjligheter att bedriva avancerad hälso- och sjukvård i hemmiljö ger en förskjutning av vårduppdraget från sjukhusvården till den kommunala hälso- och sjukvården. För den kommunala hälso- och sjukvården innebär det en ökning av patienter med komplexa vårdbehov samt palliativa patienter och det blir allt svårare att utföra uppdraget patientsäkert i hemmiljö. Antalet inskrivna patienter i den kommunala hemsjukvården i Varberg börjar öka, den absoluta merparten av patienterna har mindre behov men antalet som är vårdkrävande ökar.

Det nationella initiativet ”God och Nära vård” innebär en omställning där den enskildes behov sätts i fokus och där aktörerna samlas kring den enskilde för att uppfylla de behov som finns i nära samarbete med den enskilde själv. Målgrupperna behöver i högre grad bli delaktiga i sin situation och förvaltningen behöver arbeta för att möjliggöra det. Det handlar inte enbart om delaktighet i syfte att påverka, det handlar också även om att den enskilde behöver involveras och ta ett stort eget ansvar för att nå bästa möjliga resultat. Nämnden har erhållit statsbidrag för denna utveckling/omställning motsvarande totalt ca 25 mnkr mellan åren 2020-2024.

Det finns en nationell utveckling att patienter skrivs ut snabbare från sjukhusen i syfte att frigöra vårdplatser. Detta får konsekvenser inom nämndens verksamheter med bland annat ett klart ökat tryck på korttidsplatser men även att de patienter som kommer från sjukhusen har större och mer avancerade vårdbehov. Förvaltningen behöver utveckla nya arbetssätt för att på bästa möjliga sätt klara av att ta emot de patienter som kommer från sjukhusen samt även se över nuvarande dimensionering av till exempel korttidsplatser.

Funktionsstöd

Andelen invånare med insatser enligt LSS fortsätter att öka nationellt och även i Varberg. Dock skiljer sig trenderna åt inom olika typer av insatser. Flera insatser enligt LSS minskar nationellt, det gäller framför allt korttidsvistelse, kontaktperson och ledsagarservice. Orsakerna är flera, till exempel vägledande avgöranden i Högsta förvaltningsdomstolen, rekryteringssvårigheter och svårigheter att matcha individuella behov med befintligt utbud. Även i Varberg går det att se att denna trend.

En insats där behovet dock ökat mycket de senaste åren är bostad med särskild service. I april 2024 hade förvaltningen 20 personer i kö till bostad med särskild service och på grund av långa väntetider till boenden har förvaltningen fått viten från Inspektionen för vård och omsorg (IVO). En åtgärd för att möta behoven är ombyggnationen av Fogdevägen till två gruppboendestäder med sex platser vardera. Det är dock fortsatt viktigt att boendeplatser aktivt tas fram för att inte riskera till exempel kostnader för akuta externa placeringar när anhöriga inte längre orkar ta hand om sina närstående eller fler viten.

Även daglig verksamhet är en av de LSS-insatser som ökar både nationellt och i Varberg. Enligt Socialstyrelsen är det inte helt tydligt varför behovet ökar men det kan ha att göra med att vissa typer av funktionsnedsättningar ökar samtidigt som stödet på arbetsmarknaden minskat i form av till exempel lönebidrag.

Antalet personer som beviljas personlig assistans har minskat nationellt samtidigt som antalet timmar per personer ökat stadigt sedan 15 år tillbaka. Staten har gjort en utredning kring statligt huvudmannaskap för personlig assistans vilket väntas genomföras första januari 2026. Förändringen innebär sannolikt att Försäkringskassan tar över det samlade huvudmannaskapet för beslutande och finansiering av insatserna. För socialnämnden kommer detta förmodligen innebära en lättnad för myndighetsutövningen.

Individ och familj

Anmälningarna till socialtjänsten kring barn har ökat kraftigt de senaste åren, både i Varberg och nationellt. Benägenheten att anmäla har fortsatt att öka, både vad gäller myndigheter och privatpersoner. Det finns ingenting som tyder på att trenden med ett ökat antal anmälningar kommer att minska. Ökningen av antalet anmälningar och utredningar påverkar förvaltningens arbete i hög utsträckning och det behöver göras prioriteringar för att leva upp till de lagstadgade kraven som finns.

Antal barn som är i behov av insatser från socialtjänsten fortsätter nationellt att öka och denna ökning syns även i Varberg. Behoven blir även alltmer komplexa och åtgärder har gjorts inom öppenvården för att möta dessa behov, bland annat genom mer intensiva insatser. Åtgärderna kommer följas systematiskt över tid för att säkerställa att insatserna riktas rätt.

Även behovet av familjehemsplaceringar har ökat under de senaste åren. Nya familjehem är svåra att rekrytera vilket gör att antalet familjehemsplaceringar i extern regi tyvärr ökar. Externa placeringar är både dyrare och svårare att följa upp och påverka vilket gör att socialnämnden arbetar på olika sätt för att öka rekryteringen av familjehem i egen regi.

Som ett tillskott till 2024 års budget tilldelas socialnämnden 1,5 mnkr från kommunstyrelsen för att tillsätta ett uppsökande team med fältassistenter/trygghetsvårdar. Utifrån Varbergs utmaningar ska teamet arbeta uppsökande och förebyggande mot barn och unga i riskzon för att bidra till ökad trygghet.

Enligt Socialstyrelsens lägesrapport har antalet personer som vårdats för missbruk- och beroendeproblematik enligt lagen om vård av missbrukare (LVM) minskat de senaste åren. Även institutionsplaceringarna har minskat, medan behovsprövade öppenvårdsinsatser har legat relativt oförändrat. Varbergs kommun har låga nivåer av insatser inom området, dock ses en ökning av externa placeringar samt en ökning av LVM. Orsaken tros vara en allt större komplexitet i ärendena, vilket gör att öppenvårdsinsatser inte tillgodoser behoven.

I framtiden kan tvångsvården för missbruk och beroende komma att förändras. Statens samsjuklighetsutredning föreslår att all behandling av skadligt bruk eller beroende går över till regionens hälso- och sjukvård. Förslag till ikraftträdande är den första januari 2026 men beslutet är ännu inte taget. Om förändringen blir beslutad kommer det att innebära en omställning för nämndens verksamheter, mer fokus på stödjande insatser som boendestöd och sysselsättning samtidigt som myndighetsutövningen kommer att påverkas då vissa beslut inte längre kommer att fattas i kommunal regi.

Trots lågkonjunktur och ökad arbetslöshet i riket så är antal hushåll med ekonomiskt bistånd fortsatt på en låg nivå i Varberg. Försörjningsenheten har dock börjat märka av den något

tuffare arbetsmarknad som nu råder och Arbetsmarknadsenheten har svårare att få ut individerna i insatser. Trots att ungdomsarbetslösheten är hög i kommunen syns detta ännu inte inom försörjningsenheten. Orsaken till att de unga inte söker ekonomiskt bistånd är inte klarlagd. Antalet sökande kan dock komma att öka framåt hösten på grund av lågkonjunkturen.

Nämndens uppdrag och ekonomiska ram

Drifts- och investeringsbudget, enligt Planeringsförutsättningar inför budget 2025 (mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Driftsbudget	1 512,1	1 538,8	1 578,4	1 619,1	1 659,5	1 700,1
Investeringsbudget	6,8	2,4	59,2	81,6	60	55,5

Socialnämndens verksamhet ska möjliggöra för invånare som behöver stöd i sin vardag. Social och ekonomisk trygghet, jämlika villkor och möjlighet att delta aktivt i samhällslivet ska främjas genom vård och omsorg, stöd och rådgivning, samt andra insatser från socialförvaltningen.

Grunduppdraget gentemot målgrupperna kan sammanfattas som förvaltningens huvudprocesser:

- ge stöd till barn, unga och familj
- ge stöd till vuxna
- ge stöd till äldre
- ge hälso- och sjukvård

Planeringsförutsättningarna

Nämndernas driftramar för 2025 beslutades genom ”Budget 2024 och plan för 2025–2028”. Ramarna justerades därefter genom kommunfullmäktiges planeringsförutsättningar som beslutades i april 2024. Det är dessa ramar som socialnämnden ska förhålla sig till och beskriva hur de påverkar nämndens verksamhet. Vid kommunfullmäktiges budgetbeslut i november 2024 kan nämndernas ramar revideras, bland annat för förändrade uppräkningsfaktorer för prisökningar enligt Sveriges kommuner och regioners (SKRs) prognos hösten 2024 och effekter av regeringens höstproposition.

Varbergs kommunkoncern står inför fortsatt höga investeringsnivåer kommande år vilket bland annat beror på den ökande befolkningen. Det höga investeringsbehovet innebär en ökad belåning och påverkar därmed resurserna till löpande drift inom verksamheterna. Detta innebär en ständig avvägning mellan storlek på kommunkoncernens resultat och storleken på de planerade investeringarna. Både kommunens budget och planeringsförutsättningarna följer riktlinjerna för god ekonomisk hushållning och kommunen beräknas nå de finansiella målen med undantag för 2024 då den höga inflationen och engångseffekter på pensionskostnaderna påverkar resultatet negativt. I både kommunens budget och planeringsförutsättningar ingår såväl årliga omställningskrav (enprocentaren) som koncernövergripande anpassningsåtgärder.

Sammanställning av ramen

Nedan ges en sammanställning av hur nämndens budgetram är uppbyggd för 2024. Förutom nedanstående förändringar kommer nämnden även bli kompenserad för löneökningar utifrån utfall av lönerevisionen.

	Belopp Tkr
Budget 2024	1 512 100
Kompensation kostnadsökningar	19 600
Demografiska förändringar	41 000
Tillfälligt statsbidrag 2024	-17 700
Stärkt rätt till personlig assistans	-1 200
Effektivisering 1%	-15 100
Uppdrag omställning och anpassning	-1 400
Uppstart fontänhus	1 500
Budget 2025	1 538 800

Kompensation kostnadsökningar

Uppräkningen av kompensationen för kostnadsökningar beräknas på en inflation om 2,5 procent. I kompensationen för kostnadsökningar ingår även kompensation för löneökningar hos privata utförare.

Demografisk kompensation

Nämnden får en demografisk kompensation för att möta det växande behovet av äldreomsorg och hälso-och sjukvård på 40 986 tkr. Antalet äldre beräknas öka med 286 personer jämfört med 2024. Volymökningar inom individ- och familjeomsorgen och funktionsnedsättning kompenseras inte i den demografiska modellen.

Tillfälligt statsbidrag 2024

Det tillfälliga statsbidraget som fanns med i 2024 års ram för att minska andelen timanställningar inom äldreomsorgen samt öka antalet sjuksköterskor på särskilda boenden tas bort.

Stärkt rätt till assistans

Utifrån budgetpropositionen 2022 så förändras uppdraget kring personlig assistans där beräkningen är att kommunernas åtagande kommer att minska.

Effektivisering 1 procent

Kommunens ekonomimodell föreskriver att samtliga nämnder effektiviserar sin verksamhet motsvarande 1 procent av den ingående budgetramen.

Uppdrag omställning och anpassning

Sedan 2021 har flertalet nämnder haft i uppdrag att genomföra de koncernövergripande åtgärder för omställning och anpassning av verksamheten som togs fram i samband med det så kallade "70-miljoner kronors paketet". För 2025 fördelas resterande delar ut på berörda nämnder.

Uppstart Fontänhus

Nämnden erhåller ett tillskott på 1 500 tkr för uppstartskostnader för ett Fontänhus i Varberg enligt en politisk prioritering.

Uppdrag uppsökande team

Kommunfullmäktige beslutade i maj 2024 att uppdra åt socialnämnden att inrätta ett uppsökande team och en ramförstärkning kommer att ske med 1 500 tkr. Ovanstående finns inte med i planeringsförutsättningarna då beslutet togs senare.

Tillfälligt statsbidrag 2023

I juni 2024 fick nämnden besked gällande ansökning av 2023 års statsbidrag för att minska andelen timanställningar inom äldreomsorgen samt öka antalet sjuksköterskor på särskilda boenden. Beslutet innebär att nämnden erhåller totalt 62,7 mnkr som kommer att fördelas över 2024 och 2025. Fördelningen är i nuläget inte helt klar men innebär sannolikt att ca 35-40 mnkr kommer att föras över till 2025. Ovanstående finns inte med i planeringsförutsättningarna då beslutet togs senare.

Nämndens mål

Socialnämnden står inför en spännande men också utmanande framtid. Den demografiska utvecklingen med färre som ska försörja fler, en kraftig ökning av antal äldre, fler som behöver vår hjälp samtidigt som möjligheten att hitta kompetens till de flesta av förvaltningens verksamheter präglar de riktningar och mål som finns i detta dokument.

Socialnämndens ambition är att verka för en god vård och omsorg som är pålitlig och likvärdig. Inom nämndens ansvar finns verksamhet som möjliggör för människor att färdas väl genom hela livet. Målen syftar till att verksamheten ska utvecklas så att den är betydelsefull och ändamålsenlig för de vi finns till för. Målen har också ett samhällsperspektiv och ska bidra till ett inkluderande och tillitsfullt samhälle. Vi vill att alla människor känner sig lika mycket värda, möts av respekt och har möjlighet att vara delaktiga i samhället. Det är viktigt för vår sociala hållbarhet.

Socialnämndens mål fokuserar under kommande planperiod på områden där nämnd och förvaltning måste lyckas för att kunna klara dagens utmaningar samtidigt som välfärden utvecklas för kommande generationer. Alla verksamheter kan bidra på olika vis till målen. Målen ska ses som en katalysator för att generera goda idéer och sätta igång ett konkret arbete.

Socialnämnden har beslutat om följande tre mål:

Mål 1: Tillsammans utvecklar vi en hållbar och pålitlig välfärd där stöd och vård möjliggör för människor att färdas väl

Varför är målet viktigt?

Målet är viktigt för att utveckla en välfärd där vård och omsorg är välfungerande och pålitliga för dem som har behov av välfärden idag utan att äventyra möjligheterna för dem som har behov av välfärden i framtiden.

Att utveckla välfärden har alltid behövts men är under kommande år särskilt viktigt. Människors behov och förväntningar förändras i en mycket snabbare takt än vad vi är vana vid, bland annat till följd av digitalisering, individualisering och en ökad komplexitet. Socialnämndens ekonomiska situation utmanas när demografiska förändringar innebär att

allt färre ska försörja allt fler samtidigt som behovet av välfärd ökar och möjligheterna att försörja med kompetens till förvaltningens verksamheter blir allt svårare. Dessa delar ställer krav på vilken välfärd vi levererar och på vilket sätt.

Målet är också en viktig del i att utveckla demokratin. När förvaltningen befinner sig i en situation med begränsade resurser, där invånarna samtidigt har krav på en relevant och fungerande välfärd, är det särskilt viktigt med dialog och möjlighet till inflytande över utvecklingen och den framtida välfärden.

Vad vill vi uppnå?

Genom målet vill vi lyfta blicken och sätta fokus på socialnämndens viktiga roll som välfärdsaktör i samhället. Målet handlar inte enbart om den verksamhet vi erbjuder utan om vilket uppdrag och utbud vi ska ha som välfärdsaktör. Den utveckling vi står inför gör att vi inte kan fortsätta att arbeta på samma vis som idag och inte heller med samma saker. Vi behöver vara modiga och i dialog med dem vi finns till för och andra aktörer pröva vad vi kan och ska erbjuda. I det ingår att se på oss själva som möjliggörare för våra målgrupper med fokus på att få den enskilde att hjälpa sig själv.

Genom målet önskar vi att den välfärd som socialnämnden ansvarar för utvecklas för att klara dagens utmaningar samtidigt som välfärden håller över tid. Att vi är hållbara och pålitliga innebär bland annat att socialförvaltningens verksamhet är likvärdig och att vi gör rätt insatser i rätt tid och över tid. Alla kommuninvånare ska kunna lita på att den välfärd som socialnämnden ansvarar för fungerar när de behöver den. Vårt uppdrag ska bidra till trygghet, självständighet och livskvalitet genom en god vård och ett gott stöd.

Genom målet önskar vi slutligen öka tilltron till socialnämnden, socialförvaltningen och det demokratiska systemet. Om vi ska göra förändringar i vårt uppdrag behöver invånarna känna tillit och att det finns en ömsesidig respekt.

Mål 2: Tillsammans ställer vi om vår verksamhet för att skapa värde och uppfylla behov utifrån förväntningar och förutsättningar

Varför är målet viktigt?

I detta mål, till skillnad från mål 1, handlar det mer om hur vi ska utveckla vår verksamhet än vad vårt uppdrag ska vara. Detta mål blir en naturlig fortsättning på målet om vad vårt välfärdsuppdrag ska vara. Vi behöver ställa om vår verksamhet så att vi är relevanta och betydelsefulla utifrån de behov som kommuninvånare och målgrupper har, samtidigt som vi klarar av att ta oss igenom de kommande årens utmaningar, inte minst avseende kompetensförsörjning och en hållbar ekonomi. Omställningen krävs för att vår verksamhet ska vara kvalitativ och effektiv.

Målet är viktigt för att vi ska fånga upp och förstå våra målgruppers behov och förväntningar samtidigt som vi lägger stor vikt vid att tydliggöra och förklara våra förutsättningar och den verksamhet vi erbjuder.

Vad vill vi uppnå?

Genom målet vill vi uppnå en genomgående utveckling av verksamheten. Vi vill att målet ska bidra till nya arbetssätt och att vi tar tillvara på digitaliseringens möjligheter så att resurser – både personella och ekonomiska - kan frigöras till annat värdeadderande arbete. Men även här vill vi att målet ska bidra till att vi vågar pröva vad vårt verksamhetsutbud ska vara. Genom målet ska vi våga ställa om, inte bara för att klara våra utmaningar, utan för att i högre grad motsvara de förväntningar som finns på oss.

Vi vill att målet gör oss ännu mer syftes- och behovsstyrda. Vi bör fokusera på det som är vårt kärnuppdrag och se till de mångas behov. Genom en öppen dialog med de vi finns till för ska vi erbjuda en verksamhet som är betydelsefull för människor och som skapar värde oavsett var i livet de befinner sig.

Målet ska leda till att vi har en kvalitativ och effektiv verksamhet utifrån de förutsättningar vi har, framför allt utifrån våra resurser, både personella och ekonomiska.

Mål 3: Tillsammans bygger vi en kultur med engagerade och delaktiga medskapare - både målgrupper och medarbetare

Varför är målet viktigt?

Målet är viktigt för att det är ett väsentligt verktyg för att vi ska uppnå de övriga två målen. Ytterst är målet viktigt för att vi ska lyckas genomföra vårt uppdrag med önskad kvalitet och effektivitet. En kultur som präglas av engagemang och delaktighet har visat sig bidra till framgångsrika resultat; det ger en arbetsplats där medarbetare trivs och en verksamhet som uppskattas av dem verksamheten finns till för.

Målet är viktigt för att kunna fånga upp lösningar och idéer från både medarbetare, målgrupper och andra aktörer som är viktiga för oss.

Vad vill vi uppnå?

Genom målet vill vi att medarbetare och målgrupper känner delaktighet, tillit och reella möjligheter till inflytande och påverkan.

Vi vill att målet ska leda till att alla i förvaltningen känner delaktighet och meningsfullhet i att både genomföra och utveckla vårt gemensamma uppdrag. Det tror vi leder till ökad arbetsglädje, yrkesstolthet och utgör en attraktionskraft.

Målet ska bidra till att förändra hur vi arbetar. Genom att se dem vi har runt oss som medskapare tror vi på ökad träffsäkerhet på individnivå, utveckling av verksamheten och högre grad av måluppfyllelse. Målet ska leda till att vi ser oss som möjliggörare upptill vår roll som beslutsfattare och utförare.

Liksom för övriga mål önskar vi att målet leder till en kvalitativ och effektiv verksamhet och att våra målgrupper är nöjda, har en förståelse för hur vi behöver utföra vårt uppdrag och känner en tillit till oss.

När planperioden går mot sitt slut vill vi att det finns ett arbetssätt där vi gemensamt hittar lösningar tillsammans med våra målgrupper för största möjliga nytta.

Socialförvaltningens ledningsgrupp har beslutat om följande mål:

Mål: Socialförvaltningen ska utveckla sin strategiska kompetensförsörjning för att klara dagens och morgondagens välfärdsuppdrag.

Varför är målet viktigt?

Målet är viktigt för att möta den demografiska utmaningen i samhället. Den demografiska utvecklingen medför att andelen äldre ökar, vilket gör att vi ständigt måste säkerställa vår relevans och effektivitet.

Effekten av den demografiska utmaningen innebär att försörjningskvoten i samhället succesivt kommer att öka. Det medför att personer i arbetsför ålder i förhållande till personer som inte är arbetsföra minskar avsevärt. Demografin utmanar samtliga branscher på arbetsmarknaden. Välfärdssektorn konkurrerar därför inte bara med andra välfärdsaktörer, utan också med övriga branscher om kompetens. När arbetskraften inte räcker till är det omöjligt att möta kompetensutmaningen enbart genom att rekrytera fler. Vi behöver även utveckla nya arbetssätt och att tillvarata och utveckla kompetensen hos de befintliga medarbetarna.

Vad vill vi uppnå?

Vi vill att målet ska bidra till en hållbar kompetensförsörjning med utgångspunkt i långsiktiga lösningar. Det innebär att våra strategier för att nå målet ska baseras på helhetsperspektiv inom organisationen och utgå ifrån omvärldsbevakning och nationellt utpekade strategier.

Vi vill att målet, ska främja attraktivitet för oss som arbetsgivare men också för arbetstillfällena inom vårt verksamhetsområde. Förutom att skapa förutsättningar för att rekrytera ny kompetens, ska vi skapa möjlighet till kompetensutveckling i verksamheten. Utvecklingsmöjligheter som ska ge oss tillgång till relevant kompetens för att utföra vårt uppdrag. Vi vill också skapa möjlighet för medarbetare att stanna kvar i anställning under längre tid för att tillvarata befintlig erfarenhet och kompetens.

Analys av nämndens verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar

Generellt om nämndens kostnader

Kostnadsutvecklingen för socialnämndens verksamheter påverkas av många faktorer men kan grovt delas in i:

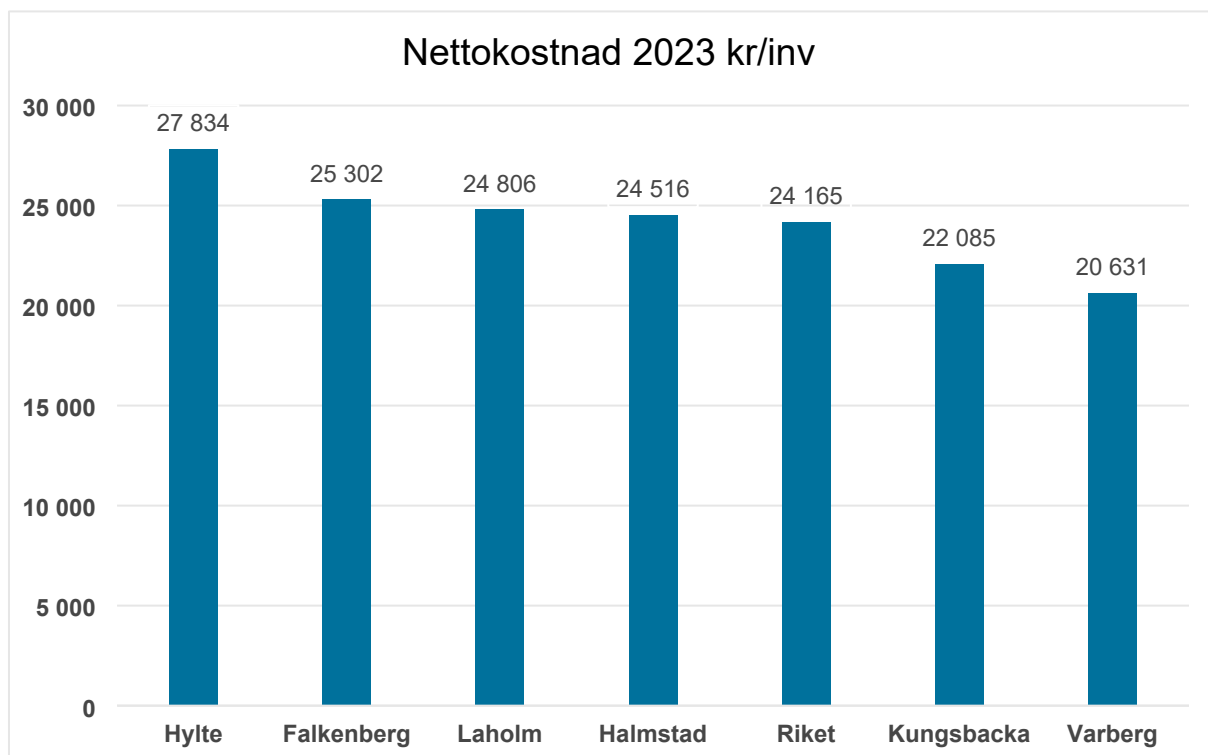
- Kostnadsutveckling med anledning av pris- och löneökningar. I beräkningarna har det index för kostnadsökningar som finns i planeringsförutsättningarna använts. En svårighet finns i att förutsäga hur den höga inflationstakten under de senaste åren kommer att påverka ekonomin framöver.
- Kostnadsutveckling beroende på ökad befolkning, det vill säga fler kommer att vara i behov av hjälp och stöd.
- Kostnadsutveckling beroende på lagändringar, samhällstrender, förändringar i behovsnivåer och behovsmix med mera.

Befolkningsökningen kommer att påverka socialtjänstens verksamheter genom att fler personer kommer att behöva insatser inom de flesta verksamhetsområden men framför allt inom äldreomsorgen. Betydligt svårare är det att bedöma hur kostnadsutvecklingen kommer att påverkas av till exempel förändringar i behovsnivåer eller behovsmix. En trend som varit tydlig de senaste åren är den förskjutning som sker mot den kommunala verksamheten, till exempel inom hälso- och sjukvård. Dessutom syns ett ökat antal personer med komplexa och stora vårdbehov vilket kräver individuella lösningar vilket är mycket resurskrävande. Många gånger kan enskilda individer påverka kostnadsutvecklingen. Kostnadsutvecklingen påverkas också av när större verksamheter tas i drift eller pausas såsom särskilda boenden för äldre.

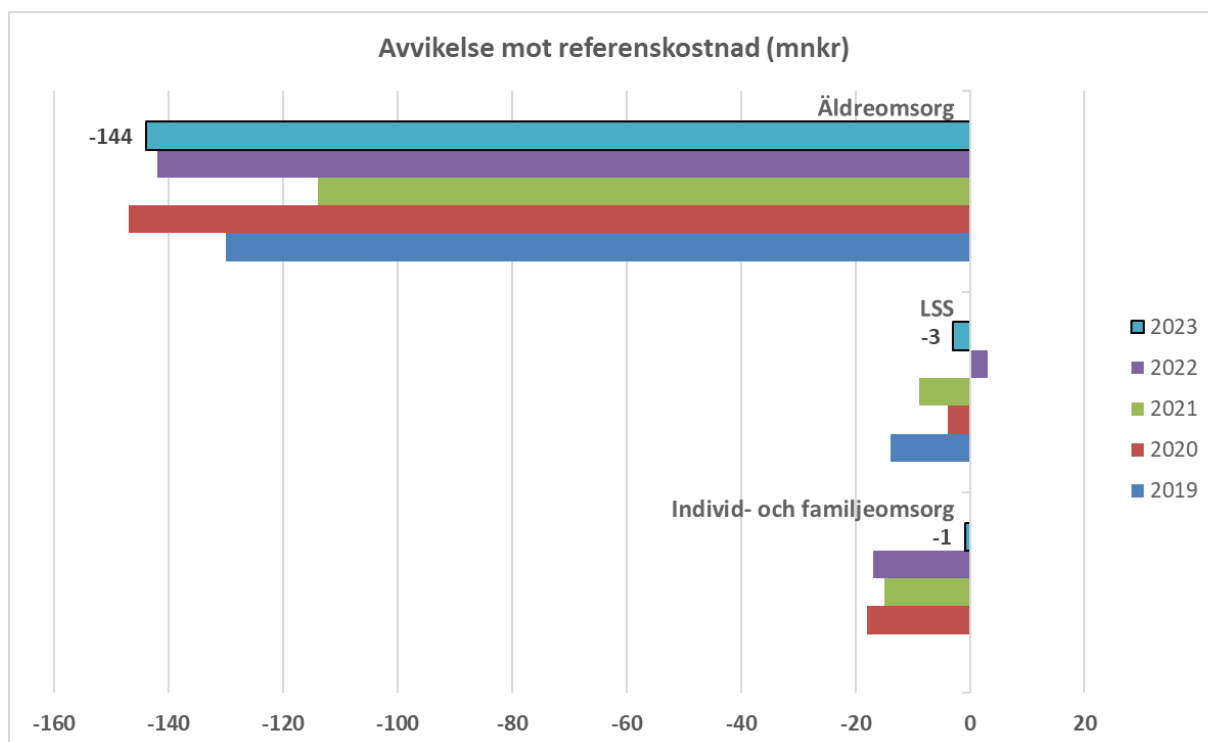
Socialnämnden erhåller årligen ett flertal olika statsbidrag. Statsbidragen beslutas årligen men oftast finns en indikation på hur länge de beräknas att utbetalas. För 2024 har nämnden erhållit tillfälliga statsbidrag på totalt cirka 60 mnkr för att minska andelen timanställda inom äldreomsorgen samt öka antalet sjuksköterskor på särskilda boenden. I juni kom besked om att nämnden kommer att erhålla ytterligare cirka 20 mnkr för 2024 samt cirka 40 mnkr som kommer föras över till 2025. Dessa statsbidrag upphör dock efter 2025. Nämnden har även sedan 2021 erhållit ett statsbidrag "Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer" vilket uppgår till 30 mnkr/år. Detta generella statsbidrag har använts för att i möjligaste mån bibehålla nuvarande nivåer och kvalitet på äldreomsorgen och inga ytterligare satsningar har genomförts. Hänsyn till detta statsbidrag har tagits vid beräkning av det finansiella utrymmet för kommande år och att det inte används till ytterligare satsningar inom äldreomsorgen.

Analys

Generellt sett har socialnämndens verksamheter en hög effektivitet med lägre enhetskostnader jämfört med andra kommuner och riksgenomsnittet. Detta tillsammans med i flera fall ett lägre utnyttjande av socialnämndens verksamheter än riksgenomsnittet ger en låg kostnadsnivå, både i förhållande till övriga halländska kommuner och i förhållande till riket. I diagrammet nedan visas den sammanlagda kostnaden per invånare för äldreomsorg, individ- och familjeomsorg och funktionsnedsättning (LSS och SFB).

Utifrån kommunernas strukturella förutsättningar tas det varje år på nationell nivå fram referenskostnader för kommunens verksamheter. Dessa bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde ha för nettokostnad, enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet. Nämndens nettokostnader ligger lågt även i dessa jämförelser, i synnerhet inom äldreomsorgen där kostnaden är cirka 140 mkr lägre än referenskostnaden.

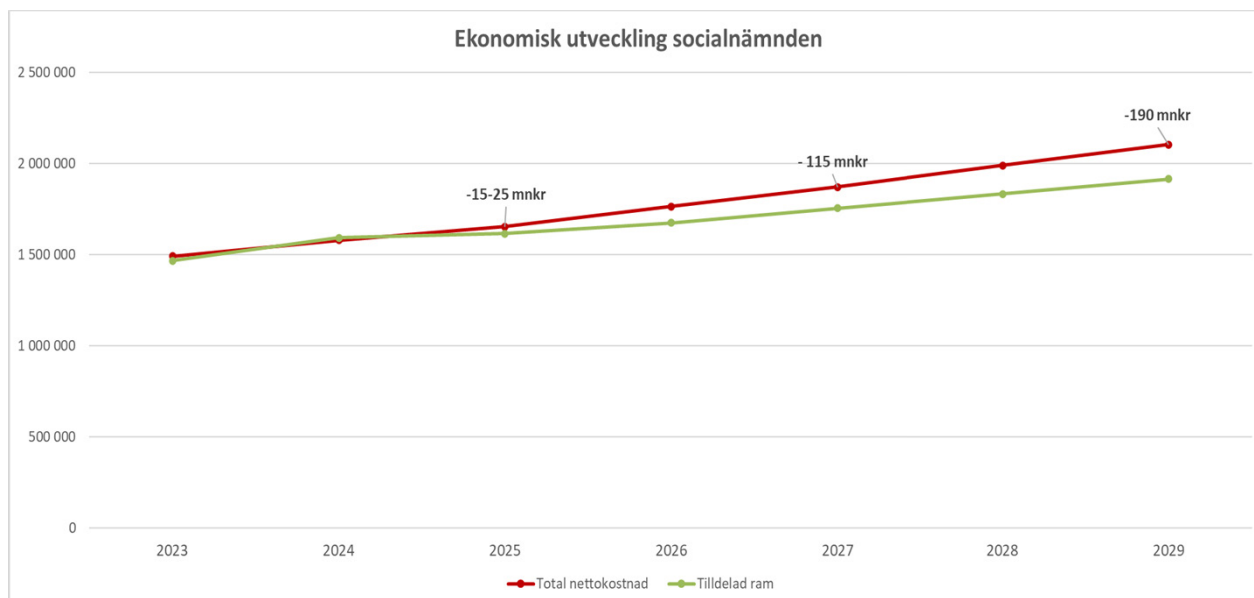
Resultat och jämförelser indikerar att nämndens verksamhet generellt sett har en hög effektivitet och låga kostnader. Detta gör att det i många fall blir allt svårare att göra kontinuerliga effektiviseringar då mycket redan är genomfört. Socialnämnden har under de senaste åren haft två separata genomlysningar gällande det ekonomiska läget där båda visar på en god kostnadseffektivitet. Genomlysningen, som genomförts av företaget Ensolution, pekade på ett antal förslag på åtgärder som skulle kunna sänka kostnaderna ytterligare. Av dessa förslag har flertalet genomförts såsom nedläggning av mindre äldreboende, förändring av familjerådgivningen, stödbehovsmätning för att säkerställa rätt bemanning inom boende med särskild service och daglig verksamhet, flytt av serviceinsatser från hemtjänsten, ökad digital natttillsyn samt fortsatt arbete med förbättrade schemamodeller. Förutom detta har även administrationen minskats med cirka 4 tjänster.

Sedan flera år ges alla nämnder ett effektiviseringsbeting på 1 procent per år. För kommande år ligger detta effektiviseringsbeting för socialnämnden på drygt 15 mnkr årligen. Socialnämnden har upphandlade verksamheter enligt både LoU och LoV med externa utförare motsvarande cirka 20 procent av nämndens verksamhet. Inom de verksamheter som utförs av externa företag kan nämnden inte applicera en enprocentig effektivisering. Omräknat ligger därför det faktiska effektiviseringskravet på cirka 1,2 procent för förvaltningens egna verksamheter då hela effektiviseringskravet behöver hanteras inom socialnämndens egna verksamheter.

Dessa förutsättningar, tillsammans med det faktum att nämndens prognosticerade resultat för 2024 exklusive tillfälliga statsbidrag är ett underskott på cirka 60 mnkr, ger socialnämnden ett ansträngt ekonomiskt utgångsläge att möta framtida utmaningar med.

Som tidigare nämnts så kommer befolkningsökningen i kommunen sannolikt att medföra kraftigt ökade behov av äldreomsorg på sikt, men redan till 2025 väntas kategorin 80+ öka med ca 6,6 procent. Nämnden erhåller ett väsentligt tillskott till 2025 års ram på ca 41 mnkr för att kompensera för den demografiska utvecklingen, men sannolikt väntas kostnaderna för hemtjänst, hemsjukvård och särskilt boende att öka i minst samma utsträckning som tillskottet. Kostnadsökningar väntas även inom ekonomiskt bistånd till följd av

lågkonjunktur samt inom funktionsstöd och individ och familj till följd av trender med alltmer komplexa behov. Dessa förutsättningar medför ett väntat strukturellt underskott på cirka 50-60 mnkr för 2025. I juni kom dock besked om att nämnden erhåller ett substantiellt, nytt tillfälligt statsbidrag på 62,7 mnkr varav 35–40 mnkr väntas föras över till 2025. Statsbidraget har till följd att 2025 års strukturella underskott minskas från 50-60 mnkr ner till 15-25 mnkr. Minskningen är dock tillfällig och redan till 2026 väntas obalansen öka till cirka -90 mnkr.

Beräknade underskott respektive år.

mnkr	2025	2026	2027	2028	2029
Beräknad obalans	-15-25	-90	-115	-155	-190

Under planperioden fram till 2029 väntas underskottet öka. Den förväntade ökningen av 80+ på cirka 30 procent under perioden kommer sannolikt att innebära ökade volymer och kostnader för hemtjänstverksamheten. Återöppnandet av Lindgårdens äldreboende samt uppstarten av ett nytt särskilt boende i Trönninge kommer öka nämndens kostnadsnivå ytterligare.

Även om nämnden får viss kompensation för det ökande antalet äldre väntas kostnadsökningarna inom hälso- och sjukvård öka än mer då trenden med alltmer avancerad sjukvård i kommunal regi väntas hålla i sig. De senaste fem åren har nämndens kostnader för hälso- och sjukvård ökat med i genomsnitt 12 procent per år vilket är mer än vad befolkningsökningen motiverar. Upp till detta har nya betalningsmodeller för utskrivningsklara patienter och hjälpmedel fått ytterligare kostnadsökningar till följd för kommunerna i Halland.

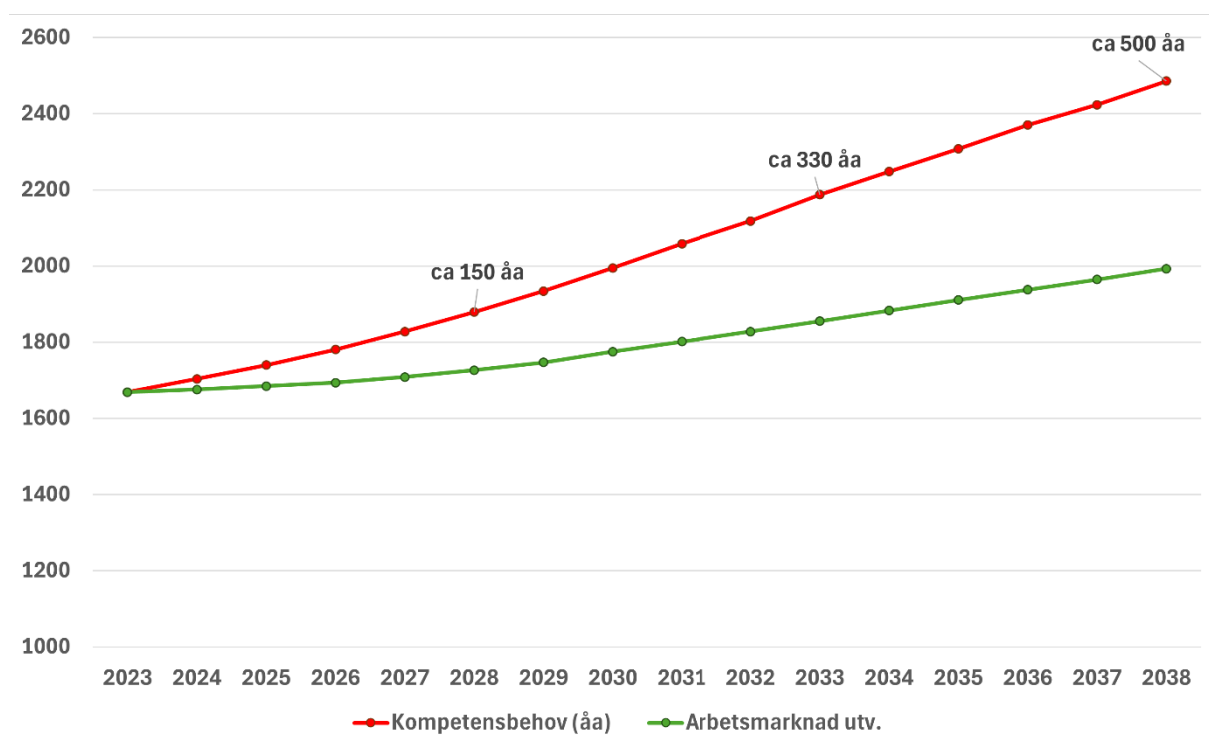
Även inom funktionsstöd väntas kostnaden öka mer än bara till följd av befolkningsökningen. Verksamheten präglas av allt fler specialiserade och individuella insatser samtidigt som antalet äldre personer med funktionsnedsättning ökar. Öppnandet av de nya gruppboendena på Fogdevägen kommer att öka kostnaderna men exakt med hur mycket är i nuläget svårt att beräkna då det är beroende på vilka personer som flyttar dit och vilka insatser de har i nuläget. Kostnaden per plats är enligt Kolada i genomsnitt närmare 1,5

mnkr/år och person men sannolikt kommer detta boende ha en lägre kostnadsnivå, bland annat genom möjligheter att samarbeta mellan de båda enheterna. Sammantaget beräknas ändå kostnadsnivån öka med 7-10 mnkr under 2025 för att möta behovet av boendeplatser.

Inom individ- och familjeomsorgen ökar behovet av insatser inom barn och psykiatri samtidigt som lågkonjunkturen väntas påverka behovet av ekonomiskt bistånd och insatser inom missbruk och beroende framöver. Behovsökningarna är kostnadsdrivande och kompenseras i dagsläget inte av den kommuncentrala fördelningsmodellen. Förutom detta tillkommer det ökade behovet kopplat till de förändrade reglerna kring personer från Ukraina som kommer att få möjlighet att söka försörjningsstöd.

Kompetensförsörjning

Även om socialnämndens ekonomiska utmaning är omfattande så är utmaningen kring kompetensförsörjningen om möjligt ännu mer påtaglig. Nämnden har även inom detta område ett ansträngt utgångsläge med rekryteringssvårigheter i olika verksamheter, inte minst under sommaren. Samtidigt som behoven av personal till välfärden växer så ökar personer i arbetsför ålder inte alls i samma utsträckning.

På 15 år väntas socialnämndens kompetensbehov i form av årsarbetare öka med cirka 50 procent samtidigt som personer i arbetsför ålder väntas öka med cirka 20 procent. Om verksamheterna arbetar på samma sätt som idag så kommer det sannolikt att saknas cirka 500 årsarbetare om 15 år för att kunna upprätthålla samma kvalitet.

Kompetens- och personalförsörjningsutmaningen är välkänd sedan flera år och därför görs redan många insatser inom nämndens verksamheter. Arbetet utgår ifrån HR- modellen ARUBA vilken pekar på olika processer som sammantagna är avgörande för att lyckas med att **A**trahera, **R**ekrytera, **U**tveckla, **B**ehålla och **A**vsluta/omställa medarbetare till verksamheten. För att få reella effekter på exempelvis personalomsättning, sjukfrånvaro, deltidsarbete och förbättrad arbetsmiljö samt bättre förutsättningar för ett nära ledarskap så arbetas det bland annat med dessa insatser:

- Införandet av en ny schemamodell som syftar till att skapa en hållbar och långsiktig personalförsörjning och att medarbetarna ska arbeta i tillsvidareanställningar och på heltid i hög grad.
- Chefernas förutsättningar stärks genom att minska antalet medarbetare per chef och skapa ett HR-stöd till varje ledningsteam.
- Utförarverksamheterna har ökat upp antalet arbetsplatsträffar för att skapa bättre förutsättningar till dialog mellan chef och medarbetare.
- Olika projekt arbetas med för att bredda rekryteringen till nämndens verksamheter på arbetsmarknaden.
- Förvaltningen arbetar aktivt med att utbilda fler handledare som på ett bra sätt kan ta emot nya medarbetare och praktikanter från olika utbildningar.
- Under året kommer arbetet med riskorienterat arbetssätt att påbörjas för att mer riktat arbeta med de enheter och de individer som riskerar ohälsa.

För att möta befolkningsutvecklingen är det av stor vikt att dessa arbeten fortgår och att möjligheter finns till att satsa ännu mer på den här typen av insatser. Trots dessa insatser kommer det dock inte att räcka för att hantera hela utmaningen.

Sammanfattning:

Socialnämnden har en stor utmaning både i kompetensförsörjningen och möjligheten att hålla den tilldelade budgeten. Det står helt klart att det inte finns resurser i framtiden till att tillgodose målgruppernas behov till samma kvalitet som idag om inte en omställning sker.

Socialnämndens kostnadsnivå jämfört med andra kommuner ligger lägre inom de flesta områden, särskilt inom äldreomsorgen. Det kan vara svårt att hitta ytterligare effektiviseringar inom befintliga arbetssätt som inte påverkar kvaliteten på verksamheternas tjänster negativt.

En väg för att nå en långsiktig och hållbar lösning på utmaningarna inom ekonomi och kompetensförsörjning är att arbeta med omställning både vad gäller arbetssätt och anpassningar av nämndens utbud.

En inriktning är att möjliggöra för målgrupperna att bli så självständiga som möjligt. Detta kan i många fall göras via välfärdsteknik samtidigt som en inriktning också kan vara att i allt större utsträckning involvera andra aktörer att utföra tjänster. Tillsammans med ett fokuserat arbete på att sänkt sjukfrånvaro, smart schemaplanering och ökad sysselsättningsgrad skulle det ge möjligheter att lösa kompetensförsörjningsproblematiken. Dessutom finns det en stor ekonomisk potential i ovanstående arbetssätt. Det som krävs för att genomföra en satsning av denna sort är att det finns ekonomiskt utrymme att göra satsningarna och en förståelse för att det är en omställning som kommer att ta flera år att genomföra.

Investeringsplan för nämnden

Investeringsplan för nämnden

Varbergs kommun har idag över 68 000 invånare. De två första decennierna på 2000-talet ökade befolkningen med närmare 15 000 invånare. Enligt senaste befolkningsprognos avmattas ökningen de närmsta åren och befolkningen förväntas fortsätta öka till omkring 80 000 strax före 2040.

Varbergs tillväxt ger oss stora fördelar, men det innebär också stora utmaningar. Befolkningstillväxten ställer krav på investeringar i kommunal service i form av förskolor, skolor och boende för äldre. Tillväxten ställer också krav på utbyggnad av nya bostadsområden med tillhörande infrastruktur som dricksvatten, avlopp, gator, parker, naturområden och kollektivtrafik.

I Varberg skedde också, precis som i många andra svenska kommuner, en stor byggnation av skolor och förskolor på 70-talet. Flera av dessa behöver antingen renoveras eller ersättas.

Samtliga investeringar behöver dessutom planeras så att de går takt med varandra.

Investeringsstakten i Varbergs kommun har aldrig tidigare varit så hög som nu. Behovet av investeringar finansieras delvis genom lån. För en god ekonomisk hushållning och för att inte belasta framtida generationer bör inte Varbergs kommun ha för hög belåningsgrad. Därför behövs en prioritering av investeringsbehoven.

Så planerar Varbergs kommun för framtiden

Redan idag finns utmaningar att tillgodose platser för barn, elever och omsorgsbehövande i kommunen. Varbergs kommun arbetar för att hantera dessa utmaningar de kommande åren. Behoven som ligger till grund för investeringar som är planerade till planperioderna 2030-2034 och 2035-2039 är starkt kopplade till kommunens prognosticerade tillväxt.

Lagstadgat går först

Sedan flera år tillbaka har investeringar prioriterats enligt tre olika kategorier. Lagstadgad verksamhet prioriteras i första hand, i andra hand ska kommunen göra investeringar som innebär bibehållen kvalitet i kommunens verksamheter och i tredje hand sker investeringar för ökad kvalitet eller måluppfyllelse.

Investeringar har senarelagts

Samhällsutvecklingskontoret har samordnat arbetet med att ta fram en sammanhållen investeringsbudget utifrån prioriteringsförutsättningarna och nämndens investeringsbudget bygger på detta förslag.

För att nå de ekonomiska ramarna inom perioden har det krävts att planerade projekt har senarelagts till kommande planperioder.

Hur senareläggningar påverkar kommunens verksamheter finns beskrivet i respektive nämnds budgetunderlag. Samhällsutvecklingskontoret har i den övergripande investeringsplaneringen noterat utmaningar för förvaltningarna i att hantera de driftkostnader som investeringarna mynnar ut i och att en genomlysning av resursfördelningsmodellen kan behöva göras.

En förutsättning för att investeringsramarna ska kunna hållas i den senare delen av planperioden är att ett fortsatt arbete sker för att koordinera utbyggnadsplan och

investeringsplan. Om exploateringar som bidrar till ytterligare befolkningsökning genomförs under planperioden kommer det att behövas ännu fler platser inom skola och omsorg.

Projekt (namn)	Totalt föreslagna projekt-budget	Utfall före 2024	Prognos 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan efter 2029
Löpande ram för mindre verksamhetsinvesteringar	2 375			2 375	2 375	2 375	2 375	2 375	
Servicebostäder, inventarier					900				
Särskilt boende Trönninge, inventarier	7 000					7 000			
Säbo Nordväst inkl inventarier	193 534								193 534
Säbo Staden etapp 1 inkl inventarier	212 186								212 186
Säbo Staden etapp 2 inkl inventarier	221 512								221 512
Särskilt boende kapacitetsökning befintliga boenden	221 952				55 905	38 389	24 692	50 784	52 183
Inventarier till ovan	4 666					2 333		2 333	
Säbo Sydväst inkl inventarier	396 394								396 394
Gruppboend LSS, 6+6 enhet	63 043					31 522	31 522		
Gruppboend LSS, 6+6 enhet, inventarier	1 400						1 400		
Gruppboend LSS, 6+6 enhet inkl inventarier	82 489								82 489
Gruppboend (psykiatriboende), 8-enhet inkl inventarier	41 124								41 124
Gruppboend (psykiatriboende), 8-enhet inkl inventarier	47 863								47 863

Ram för verksamhetsinvesteringar

Löpande investeringsbudget som återkommer varje år som ska användas till mindre investeringar inom socialnämndens ansvarsområde. Bland annat kommer dessa medel att användas för inventarier till Fogdevägens båda gruppboend.

Servicebostäder, inventarier

Ursprungligen var denna post avsedd för inventarier till planerade servicebostäder i Bua. Då dessa bostäder inte kommer att byggas men behovet av servicebostäder kvarstår finns posten kvar men flyttas fram ett år i planen.

Särskilt boende Trönninge

Arbetet med att bygga ett nytt särskilt boende med 60 platser i Trönninge pågår. Boendet samlokaliseras med en förskola som även har natttillsyn och beräknas vara klart 2028. Det kommer även att finnas lokaler för hemtjänst samt ett storkök.

Inventarier till särskilt boende Trönninge

Investeringsutrymme för inventarier till det nya särskilda boendet krävs.

Fler särskilda boenden för äldre

Den demografiska utvecklingen ger att det blir allt fler äldre i Varberg vilken kommer att ställa krav fler särskilda boende plaster för äldre. Förutom det nya särskilda boendet i Trönninge innehåller investeringsplanen tre nya särskilda boenden. Inriktningen är att dessa boende ska ha minst för 80 platser. Boendena beräknas stå klara under 2031, 2035 och 2037. Till båda boendena finns investeringsmedel avsatta för inventarier. Förutom detta finns medel avsatta för att möjliggöra ut- eller tillbyggnad av befintliga boenden. Vilka boenden som är lämpliga verksamhetsmässigt och byggnadstekniskt skall samhällsutvecklingskontoret arbeta vidare med.

Nya gruppboendestäder LSS

Det finns behov av flera nya gruppboendestäder de kommande åren, det finns dock möjligheter att prioritera och effektivisera behovet av byggnation och investeringar, exempelvis genom att bygga större gruppboendestäder likt Helsingborgs kommun (två gruppboendestäder fördelade på två våningsplan, totalt 12 platser). Ett boende med 6+6 platser finns i investeringsplanen och beräknas vara klart under 2028. Ytterligare ett boende (6-platser) finns med i investeringsplanen och beräknas vara klart 2038. Till båda dessa boenden finns investeringsutrymme avsatt för inventarier.

Psykiatriboenden

Det finns även behov av fler platser på psykiatriboenden och två finns med i investeringsplanen men ligger utanför planperioden och beräknas vara klara 2031 och 2033.

Förändring av taxor och avgifter 2025

Kommunfullmäktige tar beslut om förändringar av taxor och avgifter i samband med beslut om kommande års budget. Socialnämnden har inför 2025 inga förändringar av taxor och avgifter. Socialnämndens taxor och avgifter räknas årligen upp med index för att följa den allmänna prisutvecklingen.